

Zelfs plaatst de Schrift zich op nóg verhever standpunt.

De vrome is haar niet genoeg voor het groot maken van Hem, wiens in volstrekt an de majesteit en mogendheid is. Alle kind des menschen moet Gods naam verheerlijken. Maar ook zoo is de kring van wat God lof moet geven, nog op verre na niet omgetrokken. In dien kring neemt de Schrift, met al wat mensch heet, vanzelf ook de heerschen der engelen op. „Looft den Heere al zijne heerschen, gij, zijne dienaars, die zijn welbehagen doet.“ Alle Cherubs, Archangels en Serafinen.

En dan daalt die kring weer uit de hemelen af, om ook de onbesleedde schepping te omsluiten. Niet enkel al wat adem heeft moet God loven. „Al zijne werken, aan alle plaatsen zijner heerschappij“, moeten zijn roem verheerlijken. „Looft hem, zon en maan! Looft hem, alle gij lichtende sterren!“ „Looft den Heere, gij sneeuw en damp en gij, stormwind, die zijn woord doet.“ De bergen en de heuvelen, de cederboomen op den Libanon, en evenzo het wild gedierde en al het vee, het kruipend gedierde en het vogelenheid dat tusschen de takken singt, het moet al God groot maken, het moet overvloedige sprake uitrosten. Geen volk en geen taal mag er zijn, waar hun stem van lof en prijs niet wordt gehoord. „o, Heere, onze Heere, hoe heerlijk is uw naam op de gansche aarde!“

Ge staat alsoo als mensch geroepen om God te loven, te midden van een Schepping, waarvan een toon uitgaat, die u tot het loven van uw God uitlokt, en die straks weer op uw lied van lof en aanbidding een door alle sterren ruischende weerklink geeft.

Het is niet een doode, met stonheid geslachte, zwijgende schepping, maar een schepping die leeft, die een toon uitgaat. En voor wie een oortuiging om die taal en dien toon der schepping te verstaan, geeft ze een ruischenden stroom van aanbidding te beluisteren, die samenstemt met den toon en de taal der aanbidding in uw eigen hart.

En tusschen die beide, tusschen die roerselen van uw eigen hart en die toongeluiden in de schepping, heeft de Schrift een band gelegd in de gevoelsfeer der tonenwereld, in de weelde der toonkunst, in den levendichheid der geheiligde muziek.

Psalm na psalm roept u op, om niet alleen de stemme des Heeren in de schepping te beluisteren, en zelf met uw menschenstem uw God te verheerlijken, maar ook uw God lof te zingen met orgel en snarenspel, met de luit en de harp, met vroolijk klinkende cimbalen en vreugdegeluid.

Orgel en snarenspel zijn alsoo geen bijzaak, maar een onmisbaar bestanddeel in de aanbidding; een van God u geboden middel, om rijker in zijn lof en aanbidding te genieten; en hem ook door de tonenwereld met uw ziel naderbij te komen.

Toegegeven toch, dat een lofverheffing in het bedehuis met enkel menschenstemmen plechtig en indrukwekkend kan zijn, dat is toch ook die menschelijke zang toonkunst, en stijgt ze in waarde en wint ze in uitwerking, als ze kunstmatig verlijnd en ontwikkeld is.

Vreugdegeluid uit de keel en vreugdegeluid van de harp, het is beide een aangrijpen van de harmonie die God in een wonderde wereld om u heen besloten heeft, en die gij de éne maal door uw keel, de andere maal door het tokkelen van de harp of door het bespeelen van het orgel opwekt, en met de wereld van uw hart in saamsamenstemde beweging zet.

En of ge daartoe nu het metaal doet aan slaan, of de gepannen snaar trillen laat, of uw eigen keeldrag door luit of basun klankvol naar buiten drijft, het is altoos weer een beweging, een roering in uw ziel, die zich vertolkt in een klankuiting van die tonenwereld, die u in alle sterren omringt.

Niet de zanger, niet de harpenaar schept die tonenwereld. God schep ze. Ze was er, eer den eersten mensch het eerste vreugdegeluid van tusschen de takken omving. Ze ligt besloten in de voor trilling en golving vatbare lucht om u heen. En u als mensch is het geschonken, om door uw stem, door uw keeltrilling of door uw hand die wonderde wereld in beweging te brengen.

En als uw keel, of uw hand door het instrument, die wonderde tonenwereld in beweging zet, dan is het of de golving, die beweging, die innerlijke zang van uw hart er in uitvloeit, er een weerklink uit opwaagt, er door wordt meegevoerd, er door ontspannen, er door verrijkt wordt. Verrijkt niet het minst daardoor, als anderen saam met u op hetzelfde oogenblik gelijke aandoening ondergaan, gelijke gewaarwordingen in de ziel doormaken, en zoo uw lof en aanbidding door zang en orgelspel met de hune tot één machtigen stroom van aanbidding saamvloei.

Ja, meer nog, omdat die trillingen en die golvingen der tonen als een macht van buiten op u terugwerken en zich in het oneindige verliezen, is het, of die heerlijkheid „als de keel zich mag paren aan het geluid der snaren“, u met God zelve in gemeenschap brengt, zoals die lof en aanbidding van uit deze aarde zich voortplant, die hemelen door, tot in de sterren, waar engelen de gouden citers tokkelen, en alles uitvloeit in één oceaan der aanbidding om Gods troon.

Gansch wonderbaar is 'menschen keel en stemband door God op die tonenwereld aangelegd, en geen vreugdegeluid is er, dat op aarde het schoon van de menschenstem te boven gaat.

Een gave, ongelijk verdeeld. Zuidelijk zijn de volkeren met schooner klank in de keel begaafd dan in kouder streken; en in de zelfde streek wat breed verschil tusschen de onwillekeurige klanken, valsche in maat en toon, van ons straatgekras, en de rhythmisch ontwikkelde stem van den kerken zanger.

Maar wat verschil ook opdoikt, de menschelijke stem blijft in haar aanleg een vreugdegeluid van hemelschen oorsprong; en eerst in het rijk der heerlijkheid dat komt, zal ze al haar zuiverheid, al haar weelde voor den troon des Heeren te beluisteren geven.

En toch, die menschelijke stem op zichzelf laat een leemte over, en daarom schonk God haar een even wonderde aanvulling in het instrument.

Een stuk koper, een gespannen dierenhuid, strakke snaren, een hoorn van der dieren kop, een vlak van glas, tot zelfs een riet aan de rivier gesneden, het zijn de schijnbaar nietige en toch in hun uitwerking zoo prachtige middelen, die God zelf den mensch verordend heeft, om uw menschelijke stem te steunen, menschenstemmen te vereenigen, en het menschenhart in samenwerking en saamsamenstemming te brengen met de tonenwereld die u omringt.

Ook hierin is en hierin wordt gezondigd. Een toonkunst heeft zich ontwikkeld, die voor den mensch en niet voor God wil bestaan. Een kunst, die geen hoogere roeping grijpt, dan om het oor te streelen, het gemoed onware aandoeningen te doen doordrenken, weelde zonder hoogere strekking te doen indrieken.

Een zonde, minder nog bij de groote, reusachtige toonkunstenaars ingeslopen, dan wel voortwoekerd bij een van God vervreemd publiek, dat hun kunstproducten, ook waar ze God bedoelden en het heilige bezielde, puur tot eigen vermaak misbruikt.

Vandaar de tegenzin, die zich bij een vromer geslacht tegen deze verwereldsche muziek heeft vastgezet.

En dat is goed ook, want muziek is nooit onschuldig, en ook vergiftige muziek is een macht die medeleert. Ze telt haar slachtoffers bij hekatomben.

Maar wat niet mag is, dat om dit misbruik Gods kinderen al zouden laten om zang en orgelspel in den dienst des Heeren te stellen. Veeleer moet tegen dit misbruik in vromen kring het geheiligd gebruik van keel en snarenspel overstaan.

En daarom is het een teeken van bezielde leven, dat ook onder ons zang en snarenspel zijn plaats herwin.

Een Christenvolk dat niet Gode tot eere zingt en speelt, verminkt zichzelf.

Amsterdam, 8 Jan. 1904.

Gereformeerd gymnasium te Amsterdam.

Het jongste jaarverslag van het Gereformeerd gymnasium te Amsterdam getuigt opnieuw, hoe deze uitnemende inrichting onder de voortreffelijke leiding van Prof. Woltjer bloeit en voortgaat geleidelijk maar vast zich uit te breiden.

Het aantal leerlingen, dat dit jaar tot 125 steeg, overtreft reeds dat van de meeste stedelijke gymnasia in ons land, niettegenstaande deze door staatsgeld voor een groot deel in de salarissen kunnen voorzien, en het te betalen schoolgeld daardoor veel lager is.

Voor de deugdelijkheid van het onderwijs, aan ons Gereformeerd gymnasium, pleit niet alleen, dat bij het eindexamen, door gecommiteerden van den Staat bijgevoerd, 17 van de 20 leerlingen slaagden, maar ook, dat allengs steeds meerdere ouders, die niet Gereformeerd zijn, toch uit pädagogische overwegingen voor de opleiding hunner zonen aan dit gymnasium de voorkeur geven.

De zoo vaak geuite bewering, dat onderwijs, aan een confessionneelen grondslag gebonden, niet wetenschappelijk zou kunnen zijn, wordt daardoor wel op de beste wijze gelogenstraft. Onder de gymnasia in ons land neemt de modelinrichting van Prof. Woltjer, zelfs naar het oordeel onzer tegenstanders, een plaats der eere in.

Des te meer is het daarom te betreuren, dat ook dit gymnasium met geldelijke zorgen te kampen heeft. De giften en bijdragen van leden en begunstigers daalden met ongeveer 1/6. En al sluit de balans nog niet met een nadeelig saldo, men vergeet niet, dat dit alleen daaraan te danken is, dat Prof. Woltjer voor het onderwijs bij voorkeur gebruik maakt van zijne leerlingen, die aldus een praktische oefenschool doorlopen, maar dan ook geen salaris ontvangen, zooals onder normale omstandigheden zou moeten worden uitgekeerd.

Het verslag eindigt daarom met de verwachting uit te spreken, dat spoedig door de Regeering een einde zal gemaakt worden aan de bevoorrechteling der staatsgymnasia en ook de bijzondere gymnasia subsidie zullen ontvangen.

Het is niet onmogelijk, dat wij staan aan den vooravond van niet onbelangrijke gebeurtenissen op het gebied van het onderwijs, als vrucht van den gang van zaken op staatkundig gebied gedurende de laatste jaren.

De misstand, dat in een land als het onze, waar het christelijk beginsel blijkt nog zoo vast en diep geworteld te zijn in vele harten, juist de inrichtingen op den christelijken grondslag slechts getolereerd zouden zijn en eenen moeilijken strijd om het bestaan te voeren hebben tegenover de bevoorrechte publieke scholen, heeft zich reeds veel te lang pijnlijk doen gevoelen op allerlei manier.

Voor elke schrede op den weg, die naar toekenning van volkomen rechtsgelijkheid voeren moet, zijn wij natuurlijk dankbaar; doch dat wij er nog niet zijn, beseffen wij eer meer dan minder.

Met name op financieel gebied gaapt nog steeds een breede kloof; voor alle dingen hebben wij nog uit eigen beurs te zorgen, terwijl uit de door allen saamegebrachte belastingmiddelen met milde hand voor de openbare inrichtingen wordt gezorgd.

Of in een volgend verslag aangaande dit punt voortgang zal kunnen worden geboekt, valt uiteraard nog niet te voorspellen; maar vast staat, dat, zoo dit niet geschiedt, dit de schuld der regeering niet zal zijn.

Bekend is het bij de Tweede Kamer ahangende gemaakte wetsontwerp, waarin een poging wordt gedaan, om de rechtsgelijkheid te temperen.

De bepalingen van dit ontwerp te bespreken en te beoordeelen ligt niet op onzen weg; maar wel willen wij den wensch hier uitspreken, dat deze poging met goeden uitslag moge worden bekroond.

De ontvangst, die aanvankelijk in allerlei kringen r aan te beurt viel, geeft wel eenigen grond voor de verwachting, dat het zijnen weg naar het Staatsblad zal vinden.

Of nog meerdere wijzigingen op dit gebied te wachten zijn? En dan zulke, die niet alleen de meer materiele belangen raken, maar ook die betrekking hebben op de inrichting van het middelbaar onderwijs in verband met het gymnasium?

Aanleiding tot die vraag geeft het feit, dat een commissie werd benoemd van regeeringswege, om te adviseeren over een betere aanwending van de verschillende soorten van scholen.

Voorzitter is prof. Woltjer; en diens denkbeelden op dit punt zijn niet geheel onbekend; reeds meermalen sprak hij zich dienaangaande uit; mochten die ook bij de commissie ingang

vinden en door de regeering gedeeld worden, dan zouden gewichtige veranderingen daarvan het gevolg zijn.

Met verklaarbare belangstelling verbeiden wij het resultaat van de overleggingen der saamwerkende heeren.

De overtuiging, dat verandering noodig is, omdat wij met hoogere burgerscholen en gymnasia niet op den goeden weg zijn, wordt door niet weinigen gedeeld; en het oogenblik is wellicht gunstig, om deze zaak op beteren leest te zetten.

Voor de toekomst van ons volk is deze aangelegenheid van groot belang.

En van belang is daarbij ook, dat de mannen van christelijken huize de handen vrij krijgen, om door geestelijke bearbeiding der natie eenen dam op te werpen tegen de zoo machtige geestelijke strooming, die het toelgt op de ontkenning van ons volk.

Tegen den geest, die alle heil alleen zoekt in stofelijke welvaart en in het bevorderen van materieel belang, stellen ook wij ons met de belijdenis van den levenden God, die in den beginne hemel en aarde geschapen heeft; en met de erkenning, dat Hem te vrezen het beginsel is der wijsheid op alle terrein des levens.

Gewichtig is onze roeping, om door onze school mede te werken aan de vorming van jonge mannen, die straks bekwaam bijkomen mogen, om dat beginsel te doen doorwerken in al hun kennen en doen.

Daartoe te mogen bijdragen is de hoogste, heerlijkste taak, waartoe onze Vereeniging zich heeft opgeemaakt.

Daan wenkt ons een schoon ideaal, dat prikkelt tot inspanning onzer kracht en ons lust geeft en moed, om zelfs groter bezwaren en moeite, dan tot dusver nog ons deel zijn geweest, ons te getroosten.

God in den hemel doe ons dat gelukken.

Deze verwachting is niet te hoog gespannen.

Bij de ingediende wet op het Hooger Onderwijs, zijn reeds maatregelen in dien geest voorgesteld.

En naar het voorloopig verslag meldt, werd in de Tweede Kamer, door alle partijen, de wenschelijkheid van subsidieering der bijzondere gymnasia erkend.

Een kentering, die onze tegenstanders eert, maar tegelijk getuigenis aflegt voor den uitnemenden naam dien onze Christelijke gymnasia bezitten.

Theologische faculteiten.

Nu de memorie van beantwoording der Regeering het licht zag, en waarschijnlijk in Februari het wetsontwerp in zake het Hooger Onderwijs in openbare beraadslaging zal komen, duikt van meer dan ene zijde de vraag op, of incidenteel niet tegelijk een beslissing ware te nemen aangaande de Theologische faculteit aan de Rijksuniversiteiten.

Wat de Regeering daartoe het voorstel niet deed, is op haar standpunt begrijpelijk. Haar wetsontwerp doelde niet op reorganisatie van onze Staats-hoogescholen, maar op de vrijmaking van het bijzonder Hooger Onderwijs.

Intusschen is het bij de langzame werkmethode onzer volksvertegenwoordiging niet te verwachten, dat in deze periode de reorganisatie van het Hooger Onderwijs zal tot stand komen. En hoe de politieke toestand na 1905 er zal uitzien, kan niemand met zekerheid zeggen.

Waar we thans een Christelijk Kabinet bezitten, dat steeds meer het vertrouwen van de betergerinde elementen in ons volk verwerft, zou er dus veel voor te zeggen zijn, dat althans omtrent de Theologische faculteiten een beslissing genomen werd.

Te gemakkelijker zou dit vallen, omdat en wetenschappelijk en staatsrechtelijk en religieus de inrichting dezer faculteiten reeds lang door ieder veroordeeld is.

Wetenschappelijk. Want de bestaande Theologische faculteiten zijn noch een zuivere faculteit van godsdienstwetenschap naar den zin der modernen, noch een faculteit der godgeleerdheid gelijk de orthodoxen die willen. Ze zijn een hybridisch monster. En de verdeling der vakken, aan de verouderde encyclopaedie van Prof. Doedes ontleend is zoo geantiqueerd, dat niemand eigenlijk, weet, wat onder de „Inleiding op de leer van God“ te verstaan is, en de hoogleraren, met dat vak belast, er eenvoudig van maken wat zij willen.

Staatsrechtelijk. Want het is in strijd met de Grondwet, die aan alle gezindheden gelijke bescherming toezegt en elke bevoorrechtiging van één kerkgenootschap veroordeelt, dat deze theologische faculteiten zoo zijn ingericht, dat zij alleen dienst kunnen doen voor de Nederlandsche Hervormde kerk.

En religieus. Want het is een ergernis voor het Christ-geloof van ons volk, dat de meeste dezer theologische professoren geen ander levensdoel schijnen te kennen, dan de Schrift aan te vallen, de heiligste mysteriën van ons geloof te bestrijden en het modernisme onder onze predikanten te propaganderen.

De klacht over deze theologische faculteiten is dan ook algemeen.

Prof. Pijper wees onlangs in een artikel in het Theologisch Tijdschrift op de Engelsche Universiteiten, die zooveel grootere mate van autonomie bezitten, en bepleitte reorganisatie naar dat model ook van onze landshoogescholen. Nu een Christelijk Kabinet de benoeming der hoogleraren in handen heeft, ducht men gevaar voor de vrije ontwikkeling der wetenschap en wensch daarom de benoeming der hoogleraren aan de universiteiten zelf over te laten.

Ook van ethische zijde is men niet gerust. Dat te Utrecht, het bolwerk der ethische theologie, een Gereformeerd tot hoogleraar benoemd werd, gaf tot een storm aanleiding.

En de Gereformeerde broederen in de Hervormde kerk mogen dankbaar zijn, dat

een hoogleraar hun beginselen zal bepleiten, maar voldaan zijn zij niet. De faculteiten, opgericht in den bloeitijd der Gereformeerde theologie om voor de belangen der Gereformeerde kerk te zorgen, behooren volgens hen rechtens alleen door Gereformeerde theologen te worden bezet.

Terwijl eindelijk de studenten, die aan deze inrichtingen hun opleiding ontvangen, steen en been klagen, dat hun hoofd opgevoeld wordt met bijbelcritiek, inleidingsquaestien enz., maar hetgeen ze noodig hebben voor de prediking in de gemeente hun niet of niet voldoende word geboden.

De macht van het conservatisme is sterk. Aan die macht alleen is het toe te schrijven, dat een inrichting, die niemand voldoende, nog zo lang stand kon houden. Maar het is ook duidelijk, dat een reorganisatie van deze theologische faculteiten door ieder met vreugde zou worden begroet.

Nu zal iedere poging onzerzijds om dit vraagstuk aan de orde te stellen, allicht met eenig wantrouwen worden begroet. Zou het daarom niet mogelijk zijn, dat die groep in de Tweede Kamer, die zich min of meer beschouwt als de officiële tolk der Hervormde kerk, dit hangijzer aanpakte en het ijer smeedde, terwijl het heet is?

Het geldt hier niet alleen het belang van een bepaalde kerk. Het gaat hier om de handhaving der Christelijke beginselen voor heel ons volksleven. En een vruchtbare samenwerking der Christelijke partijen tot oplossing van dit vraagstuk schijnt ons niet onmogelijk toe.

Kerkelijke censuur.

Onze opmerking, dat de kerkeraden ten slotte genoodzaakt kunnen worden met censuur op te treden tegen degenen, die seeten en muerigen begeeren aan te rijken in kerken of wereldlijke regeeringen, wanneer vermaan niet baat, heeft aanstoot gegeven.

Men las daarin den raad om personen, die al te hartstochtelijk voor de School ijveren en alleen Schoolmannen in den kerkeraad wilden kiezen, door den kerkelijken banvloek te treffen.

Natuurlijk is dit onze bedoeling niet. En in zooverre de korthed der uitdrukking tot dit misverstand aanleiding kon geven, haasten we ons, dezen verkeerden indruk uit den weg te ruimen.

Ons standpunt is steeds geweest, dat de beide stroomingen in ons kerkelijk leven, de voorstanders der universitaire en die der seminaristische of kerkelijke opleiding, elkander broederlijk moeten verdragen. Hoe belangrijk het geschilpunt ook zijn moge, het raakt geen fundamenteel punt der zaligheid, en er is geen de minste reden, om ter wille van dit verschil van inzicht elkaar te verketteren of te bannen. Dat zoo Doopersch, maar niet Gereformeerd zijn.

Dat in dezen strijd der meeningen van beide zijden soms afkeurenswaardige midelen gebruikt worden, om aan eigen meening de meerderheid in kerkelijke vergaderingen te bezorgen, moge te betreuren zijn; maar wij vertrouwen, dat een ernstig woord van vermaan voldoende zal wezen, om dat partijwezen den kop in te drukken. En in elk geval zou het wapen van de kerkelijke tucht, in dien strijd tegen broeders gebruikt, eer kwaad dan goed doen.

Maar — en hierop doelde onze opmerking — het geval laat zich denken, dat een bepaalde groep in onze kerken het beginsel van de eigen inrichting tot een geloofsdogma maakt, dat boven de belijdenis en de kerkkenorde staat; dat deze groep zich organiseert, met de bepaalde bedoeling en toelgt, dit dogma, dat noch in Gods Woord, noch in de belijdenis gegrond is, en door niet één Gereformeerde kerk ooit is beleden, tot een articulus stantis aut cadentis ecclesiae te maken; dat deze organisatie met dit sectarische uitgangspunt zich gaat stellen tegenover den wettigen kerkeraad, om dezen te verdringen en de macht over de gemeente zich aan te matigen, die God aan de ambtsdragers schonk; en in dat geval zou de kerkeraad, na lang en ernstig vermaan, ten slotte wel tot een tuchttoefening moeten overgaan.

Wie dat weersprekt, weersprekt niet ons, maar het Avondmaalsformulier onzer kerken. Waar de duidelijke toelgt en begeerte openbaar wordt om een secte te stichten en opstand tegen den kerkeraad te prediken, daar mag de kerkeraad dezulken niet ten avondmaal toelaten.

Dat dergelijke gevallen zich thans reeds hebben voorgedaan, is niet door ons gezegd. Maar wel waren er bedenkelijke verschijnselen, die tot een ernstig woord van waarschuwing noopten.

Wie eenmaal een verkeerd weg inslaat, wordt zoo licht door de macht van het zondige beginsel tot uitersten gedreven, die hij zelf bij den aanvang zou veroordeeld hebben.

Onze kerkeraden mogen daarom wel toezien, dat zijzelf, door partijde keuze der ambtsdragers, geen voedsel geven aan deze verkeerde beweging.

Bij de keuze voor het ambt mag niet de voorkeur voor de School of de Universiteit den doorslag geven, maar moet alleen gevraagd, welke mannen door God met de beste gaven en talenten voor deze taak zijn toegerust.

Naar het woord der apostelen: Ziet dan om, broeders, naar mannen uit u, die goede getuigenis hebben, en vol des Heiligen Geestes en der wijsheid zijn.

Rome en de critiek.

Dat de bijbelcritiek ook onder Roomsche theologen haar invloed gevoelen deed en soms tot zeer bedenkelijke uitingen van Roomsche exegeten aanleiding gaf, is een notoir feit, waarop *De Heraut* daarom de aandacht vestigde, omdat in den strijd tegen

het ongeloof heel de Christelijke Kerk voor het Goddelijke gezag der Schrift behoort pal te staan.

Des te verblijdender is daarom het feit, dat ook de tegenwoordige Paus dit gevaar inziet, en niet aarzelt doortastende maatregelen te nemen om aan dit kwaad een einde te maken. Een der verstaande critici was de abt Loisy in Frankrijk, die in zijn werken: *La religion d'Israel*; *L'évangile de l'Eglise*; *Etudes évangéliques*; *Autour d'un petit livre*; *Le quatrième évangile*; zeer bedenkelijke stellingen verkondigd had. De Paus onderwierp deze boeken aan het Hoog-gerechtshof van het H. Officie, die ze op den index plaatste. En dat de Paus aan dit oordeel zijn volle goedkeuring hechtte, blijkt uit een schrijven van den Kardinaal Merry del Val aan den aartsbisschop van Parijs, dat we aan *De Tijd* ontleenen:

„Op bevel van den Heiligen Vader moet ik U. E. kennis geven van de maatregelen, die Z. H. heeft noodig geacht te nemen in zake de werken van den abt Alfred Loisy. De grove dwalingen, waarvan die werken overvloeien, betreffen voornamelijk: De primitieve Openbaring, — De authenticiteit der evangelische leuten en leeringen — De Godheid en de wetenschap van Christus — De opstanding — De Goddelijke Instellingen der Kerk — De Sacramenten. De H. Vader diep bedroefd en ten eerste bezorgd over den hoogst nadeeligen invloed, dien zulke geschriften reeds uitgeoefend hebben en nog uitoefenen zullen, heeft deze werken aan het oordeel van het Hoog-gerechtshof van het H. Officie onderworpen. Dit Gerechtshof heeft na rijp beraad en langdurige studie formeel de Werken van den abt Loisy, in een decreet d.d. 16 Dec. 11. veroordeeld, welk decreet de H. Vader in een audientie op 17 Dec. ten volle heeft goedgekeurd. Mij is opgedragen, aan U. E. het authentieke afschrift van dat decreet te doen toekomen, welk groot belangrijkheid aan Uwe E. wel duidelijk bijkien zal.“

(W.R.) K. CARD. MERRY DEL VAL.

Kardinaal del Val heeft volkomen recht, waar hij op de belangrijkheid van dit besluit wijst.

Het toont, dat de Paus met vastheid en bealtheid optreedt, om aan de extravagantiën der critische school in Frankrijk paal en perk te stellen.

En de ernst van dit Pauselijk vermaan staat wel eenigszins in contrast met den luchthartigen toon, waarop onlangs in de roomsche pers onze klacht over het voortwoekeren der critische richting in de roomsche kringen beantwoord werd.

Nil contra Deum aut bonos mores.

Critiek op hetgeen uit den kring der studenten voortkomt, dunkt ons als regel ongeraden.

De student leeft zijn eigen leven. Hij is nog niet gecorpooreerd in de groote maatschappij. Daardoor weegt zijn woord niet zoo zwaar en is meer vrijheid van beweging hem geoorloofd.

Voor al wanneer dit woord beperkt blijft tot eigen kring in studenten-blad of almanak, zal men wijs doen met niet op elke slak zout te leggen. Ook omdat de critiek door misverstand van het studenten-jargon licht onrechtvaardig zou kunnen worden.

Allen dient ook onze studentenwereld zich stipt te houden aan den alouden regel van het nil contra Deum aut bonos mores. Geen scherts of luim mag aan den eerbied voor God of aan de goede zeden te kort doen. En vooral onze Gereformeerde studenten hebben in dit opzicht nog veel nauwer toe te zien, dat hier niet over den band heengesprongen wordt. Optimi corruptio pessima.

Het is daarom, dat een zacht woord van protest tegen den studenten-almanak van het studentencorps te Kampen niet achterwege mag blijven.

Wij begrijpen, dat de studenten te Kampen met leede oogen twee hunner meest geliefde hoogleraren zagen heengaan, gevolgd door een niet onaanzienlijk getal hunner medestudenten.

Maar wanneer in verband met dit feit in hun almanak gesproken wordt van „verraders die verachtelijk zijn“, dan getuigt zulk een bittere uiting meer van onheilig wrakegevoel, dan van oprechte smart.

Wij wijzen alleen op deze eene uitlating, omdat zij het sterkst spreekt.

Maar voor den geest van het studentencorps te Kampen zal het pleiten, wanneer een volgend jaar de redactie voor een editio castigata zorgt.

Dit is beter, dan dat men later publiek retracteeren moet wat beter in de portefeuille ware bewaard gebleven of, nog liever, nooit uit de pen ware gevloeid.

De „boni mores“ onzer studenten mogen onder onzen kerkelijken strijd niet lijden. Wij zijn daarom dankbaar, dat de almanak van het studentencorps aan de Vrije Universiteit zich zelfs aan elke zinspeling op ons kerkelijk leven speende.

Hatelijkheden op kerkbodes, predikanten, hoogleraren en studenten eener bevriende inrichting hooren in een studentenalmanak niet thuis.

Noblesse oblige!

Eikenboomen der gerechtigheid.

Een belangstellend lezer vraagt ons, wat te verstaan is onder de uitdrukking „eikenboomen der gerechtigheid“, die ontleend is aan de profetie van Jesaja 61:3.

Bijkbaar is de bedoeling van deze vraag, of de Schrift dit schoone beeld gebruikt om daarmede aan te duiden de dieper ingeleide en wel gefundeerde kinderen Gods, gelijk thans in onze vrome kringen dezen term gemeenschappelijk gebruikt wordt, dan wel of dit beeld slaat op alle kinderen Gods zonder onderscheid, in zooverre zij door Gods wederbarende genade „een planting des Heeren genoemd worden, opdat Hij

verheerlijkt zijn deze „eikenboomen der gerechtigheid“, van de zelfde hierin alleer zondaar, die distel vergele. In de eer dat de verta tigheid min volgen den hie Lutherische v kelijke staat terebintboom eenige overe en is het e Luther voord boom den e maar beide zelfde.

De terebint (die in de zuil voorkomt, in landen van ontwikkeling nuttige boom en op bergh en steekt h hout uit. I stekend ges boom levert waaruit een vooraf is de hars of terp in de strek terebint, die zijn wortelen zowel in de rijke bladeren.

Wanneer l boomen der wel gemeend, opmerken, d met de eike De afgoderij vond gemeen groen gebood deze afgodis ken van de Juist omdat, gewaardeerd, hun eenzame trokken, we afgoden geof der zonde“ de boomen der de ware gel God den H dienen en ee door Zijn na.

Toch schij gezocht. Be het ongeloof niet gesteld v Israëlieten, e heid zouden dat deze teg door den pro

Veel juiste ring, dat Jes tusschen den groenen terel grond geplaa omdat hij g zijn bladeren gebrek aan vergelijkt Je goddelooze: eik (ot bet afvalten en heeft. En m beeld van e het tegende Israël, dat worden: op boomen der des Heeren.

In dien gelijk dan Gerefor onze Kanties exegeten een met deze ter niet bedoelt kinderen Go die „door het en die vruch gelijk onze l. Gelijk de pr ook uitdruk allen te sam in eeuwighe zij zullen zij een werk m lijk worde“.

Toch beh gebruik niet te worden a.

Voorerst ten allen tij beeld beant gerechticheit kind, dat Christus is, geloof heeft, tigheid voor is voor God geloofs verz overhand he dan geerd de staat van genade vasts woordt niet kind hier w

En in de dat de pro stelling ma den rechtva kinderen Ge „treurigen harte“, van Voor hen z heerlijkste v zalfd met om het jaar uit te roep vrijheid en sieraad voo